

Pacientkou pod vulkánem

Šlo to ráz naráz. Zakopla jsem a skácela se k zemi. Nestalo se to ani na strmé cestičce lávovým polem, ani na kamenech u osamělého jezera Tagua Tagua blízko argentinských hranic, ani na kluzkých schůdkách trajektu mířícího k souostroví Chiloé, jehož hlavní ostrov Isla Grande je druhým největším ostrovem Jižní Ameriky. Tohle všechno jsem absolvovala v předchozích dnech, ale pak jsem úplně banálně upadla na chodníku. V úhledném malém jihochilském městě Puerto Varas v pátek třináctého. Vyšla z toho fractura transversade codo (olecranon) derecho. Příčná zlomenina pravého lokte, jak jsem se dovzpíčila, částečně podle příslušné bolesti a částečně ze své chabé španělštiny.

Až po několika týdnech – už v Praze – jsem se od asistenta MUDr. Karla Kudrny ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze dozvěděla, že olecranon je výběžek loketní – s krásným českým názvem okovec.

Úsměvy jezerního kraje

V ambulanci nemocnice Clínica Alemána jsem se však celá nešťastná za ten okovec jen držela. Název Německá klinika má původ v tom, že do jezerní oblasti kolem Puerta Varas přišla v polovině 19. století velká skupina německých osadníků, kteří tu dostali půdu, půjčky od chilského státu, vyfasovali osly, krávy, prkna a 100 liber hřebíků. Ještě dnes mají městečka a osady velmi spořádanou podobu, v sadech rostou jabloně a kolem plotů ostružiny, na pastorálně líbezných loukách se popásají fríské stračeny. Hospody inzerují nejen *mariscos* (plody moře), ale také *kuchen* a *strudel* a občas potkáte úplně blond Chilany se světlou pletí.

Na Clínicie Alemána byli všichni tmavovlasí a snědí, ale především vstřícní, a protože včetně služby majícího lékaře mluvili pouze španělsky, hned jedna ze sester přivedla svého muže, který uměl anglicky a tlumočil. Rentgen vyloučil poslední naději, že půjde

Zkušenost z Chile je výjimečná...

Tudy k „Německé klinice“ v Puerto Varas

Pokaždé, když mi *sestry cokoli přinesly*, pohladily mě

Veselá věž městského kostela

jen o naražení. Zatímco se na mě povzbudivě usmívali a každou chvíli pohladili, sehnali chirurga Mauricia Guilleminota. Mladý, usměvavý, fešný lékař vyložil jednoduchou, ale inteligentní angličtinou, že bez operace to nedopadne dobře. Na námitky, že musím nutně druhý den odletět do patnáct set kilometrů vzdáleného Santiaga, kam přiletí z Evropy naše dcera, s níž se chystáme cestovat po chilském severu, odpověděl, že by to mělo být *feasible*. Na papírovou podložku vyšetřovacího lehátka nakreslil, jak ta zatracená fraktura vypadá a co s ní hodlá provést, jakým způsobem ji zdrátovat. Zeptali se mě, jestli souhlasím, a pak okamžitě rozjeli předoperační vyšetření.

Na kliniku jsem přišla v půl jedné po poledni a za tři hodiny, v půl čtvrté odpoledne, se už nade mnou skláněl anesteziolog. Taký usměvavý: „Parlez vous français, madame?“ „Un peu, monsieur,“ vykoktala jsem. Představil se a řekl, ať počítám do dvaceti. U dix-huit se svět rozmlžil. Ještě než se ztratil úplně, zaslechla jsem, že se ptá, kdo se mnou po Chile cestuje. Snažila jsem se říct, že *mon mari*, ale bůhví, jestli se mi to povedlo.

Perfecto!

Po třech hodinách jsem se probrala, odváželi mě dlouhými, šikmě stoupajícími chodbami. Třípatrová Clínica Alemána nemá výtahy, zřetelně z důvodů častých zemětřesení, co by si pak s pacienty počali. Pokoj jsem měla sama pro sebe, přímo z postele úchvatný výhled na sněhovou čepici vulkánu Osorno (2 652 metrů), na jezero Llanquihue, na jehož břehu Puerto Varas leží, i na veselé červené věže městského kostela. Připoutaná ke kapačce, s paží v mohutném obvazu a s horkými prsty jakoby úplně cizího člověka jsem se na rozdíl od kostelních věží moc neveselila. Ale brzy přišel operátor, pohladil mě a řekl, že to dopadlo perfecto! a že se uvidíme ráno. Mému muži tam zatím sestry ustlaly přistýlku.

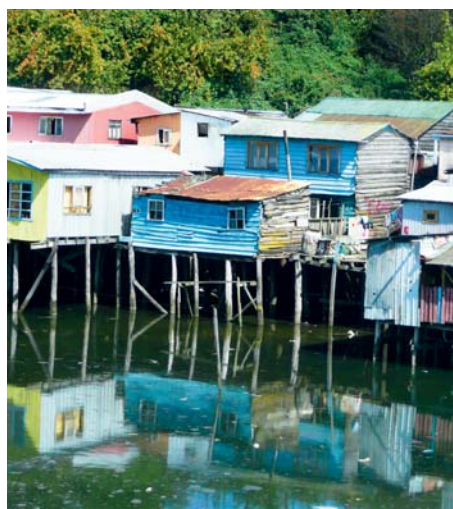
Když píšu o zdravotních sestřích, měla jsem v nich trochu zmatek, protože personálu – jako ostatně všude v Chile (na letištích, v hotelech, v hospodách, na autobusových nádražích, v obchodech, v parcích, na plážích) bylo nepoměrně víc, než bývá v Evropě, a v Čechách zvláště. Sestry a různé pomocnice byly oblečeny do rozmanitých uniforem, které označují jejich funkci. Bledězelené, tmavomodré, žluté, bílé. Občas se dostavila také jeptiška v šedém. Všechny ty různobarevné bytosti, ať už přišly s čímkoliv, mi španělsky vyložily, co právě dostávám (do žíly, na talíř atd.) a pohladily mě. To se dělo celý večer a celou noc a celé dopoledne.

Pokoj měl kromě pětihvězdičkového výhledu taky dřevem obložené zdi, koupelnu a na jedné ze stěn obrovský tmavý kříž. Nebyl nijak nadstandardní, jak mě vezli na rentgen, zahlédla jsem totéž v dlouhé řadě dveří na chodbě.

„Doktor Guilleminot už jde,“ konstatoval můj muž, který uviděl mého operátora z okna, jak ráno pěšky přichází k nemocnici s batůžkem na zádech. Byla sobota a on měl očividně volno. Ručně napsal souhrnnou lékařskou zprávu ve španělštině a spolu s ní mi předal dokumentaci o operaci, rentgenové snímky, potvrzení pro letištní sekuritáky, že mám v ruce dráty, recept na antibiotika a léky proti bolesti. Vyložil, jak je brát. Jaké by mohly nastat komplikace a jak se zachovat. Pomalu, trpělivě, aby se na nic nezapomnělo. Zase tou svou přehlednou *basic* angličtinou. Zaplatpámbu za ni, protože v Chile, podobně jako v dalších latinskoamerických zemích, jinak žádnou *lingua franca* nepotřebují. Španělština takovému ohromnému kontinentu úplně stačí.

Nakonec se nade mnou sklonil, objal mě, políbil. Když jsem celá dojatá lezla z postele, můj muž řekl: „Neber si to tak k srdci, v týchle zemi se běžně líbají i chlapi mezi sebou, včera jsem v Puerto Varas viděl jednoho, kterej dokonce líbal policajta.“ A šel zaplatit účet, protože na pojišťovnu byla tahle nemocniční epizoda příliš rychlá. ■

Dostala jsem *papír na šrouby* v ruce

Chatrné rodinné domky na ostrově Chiloe